

КОНЦЕПЦИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ПЛАНИНСКИЯ ТУРИЗЪМ

Природните условия в България и утвърдените традиции в зимния и планинския туризъм са предпоставка за неговото развитие, създаване на благосъстояние и по-високи доходи за местните общности. Поради слабата регулаторна роля на държавата, развитието на зимния - и особено на масовия ски туризъм, през последните десетилетия доведе до сериозни екологични, обществени и икономически конфликти.

Основните предизвикателства са:

- **Презастрояването** и често **увреждането на защитени територии** при изграждането на ски курорти и хотелски комплекси;
- **Монополизирането на сектора** (ски курорти, ски училища, ресторанти, хотели) унищожава малките семейни бизнеси, което влошава качеството на туристическия продукт и поддържане на необосновано високи цени;
- **Неравнопоставеността** между по-големите и по-малките курорти по отношение държавната подкрепа при разпореждането с публични ресурси (концесии, заменки на гори и земи), развитието на техническата инфраструктура, финансирането за международна реклама, събития и обучения и т.н.;
- **Пренебрегване** на други устойчиви видове планински туризъм като екотуризъм, пешеходен туризъм, колоездене и др. и слабо използване на потенциала за развитието на зимните спортове и детските спортни школи.

Нашата визия: С оглед на климатичните промени и природните дадености развитието на планинския туризъм трябва приоритетно да създава възможности за целогодишно обучение, отдих и спорт, да е насочено към повишаване на конкурентоспособността чрез оптимизиране и повишаване качеството на курортите при съхраняване на природната среда и да дава приоритет на местните предприемачи и малкия семеен бизнес.

Роля на държавата

Предпоставка за развитието на планинския туризъм е **държавата като собственик, възложител и регулатор да има визия** как да се развива зимният туризъм, да очертае зоните, където може и не може да се случва това, да определи какво е допустимото натоварване в туристическите курорти, да урегулира обществени отношения и да създаде възможности за преодоляване на сезонността на посещаемостта в планините.

В тази връзка, трябва да се изработи **Стратегически план за развитие на зимния туризъм**, който чрез анализ на климатичните, екологичните, социалните и икономическите условия да определи:

- **Визия за развитието на българските зимни курорти**
- **Възможностите за развитието и съвместяването на различните форми на зимен и планински туризъм** (алпийски ски, free-ride, ски-бягане, пешеходен

туризъм, катерене, колоездене, културен туризъм и т.н.).

- **Карта със съществуващите и потенциалните територии за развитие на зимните курорти** с конкретните форми на планински туризъм, със съответните екологични ограничения (напр. забрана за ново строителство в защитените територии, допустими нива на намеса в Натура 2000 зоните, вид, разположение и максимално допустим размер на легловата база) или пречки (напр. ВЕИ).
- **Мерки** за инфраструктурната обезпеченост на зимните курорти;
- **Мерки** за равнопоставеност на заинтересувани субекти, развиващи туризъм в планината и целогодишно привлекателност за български и чуждестранни туристи;
- **Подходящи механизми** за въвличане на местните хора в развитието на зимните туристически курорти като същите запазят собствеността си;

Политики

1. Демонополизация, прозрачност и равни условия за бизнеса

- **Равни условия** за гостите на всички хотели и други туристически обекти при закупуване на карти за лифт. Задължително осигуряване на условия за електронна продажба на карти за лифтовете, което ще намали чакането за лифтове с часове. Привилегировано положение на свързаните със собственика хотели изкривява конкуренцията и пречи за развитието на бизнеса.
- **Еднакви условия за всички, които желаят да предлагат услуги в ски зоните** - ски уроци, наем на ски екипировка и други, независимо дали са свързани с концесионера. По този начин няма да се допуска монополизацията на услугите и ще се стимулира и гарантира частното предприемачество без оглед на връзки с чиновници или министри. Това е задължително условие за устойчивото и успешно развитие на местните общности и за бизнес перспективите пред тях, така че да не се чувстват втора ръка в сравнение с едрия бизнес, а да могат да осъществяват мечтите си.
- Създаване на условия за **пълна прозрачност** в собствеността на инвеститори, които оперират с държавна и публична собственост в туристическите курорти, изключваща офшорните дружества.
- Операторите на планински курорти да бъдат задължени да **разкриват информация за дейността си**, така както го правят държавните, общинските и енергийните компании - с тримесечни отчети и данни в реално време за **всички сделки на стойност над 5000 лева** и контрагентите по тях.
- **Анализ на практиките с монополен характер** върху туристическите услуги, ски училищата и хотелиерството в зимните курорти, които са в противоречие с принципите на конкуренцията и засягат интересите на потребителите и малкия семеен бизнес.
- **Популяризиране на малките планински курорти** чрез безплатно присъствие на националните ни щандове на изложенията в чужбина. Създаване на предпоставки за развиване на национален клъстер на зимните курорти и възможности за предоставяне на обща онлайн карта.
- Развитие на **програми за образование и повишаване квалификацията** на управляващите и заетите в зимния и планинския туризъм.

- **Подпомагане на традиционни сектори** като планинско земеделие, пчеларство, билкарство, производство на зимна екипировка, мебелна промишленост, хранителна промишленост, животновъдство, традиционен текстил и занаяти.

2. Насърчаване на целогодишните форми на туризъм с цел постигане на постоянна заетост и устойчивост на туристическия сектор

- **Анализ на възможностите** за развитието и съвместяването на различните форми на зимен и планински туризъм при изготвянето на планове за оптимизиране и развитие на зимните курорти.
- **Стимулиране на други форми на туризъм**, които не потребяват, а съхраняват природните ресурси и дори ги ползват като предпоставка за развитие (пешеходен, велосипеден туризъм, „пантене“, парапланеризъм).
- **Развиване на български бранд**, базиран на качество, а не на ниска цена, насочен към туристите, към активния начин на живот и интегриращ всички курорти, като социално-икономически продукт, които да стимулира производството на out-door екипировка, опазването на природата и да възпитава качества у подрастващото поколение.

3. Планинският туризъм като двигател за икономически растеж на местните общности

Местните общности трябва да мислят не как да превърнат още стотици декари ниви в безлюдни хотели, а как да бъде повишено нивото на туристическата услуга по начин, който увеличава приходите на местния бизнес устойчиво и несезонно. Конкретни мерки, които са сравнително прости и не изискват големи публични средства:

- **Създаване на туристически пазар за местни уникални български храни, особено биопродукти с висока цена:** местните производители на сладка, сирена, мед, вместо да стоят на шосетата на сергии направени от щайги е по-добре да се предлагат на обособени площи в курортите, където месните производители да предлагат на туристите уникалните за Родопите, Рила и Пирин стоки.

- **Създаване на фестивал/изложения на планинско облекло и екипировка,** където български производители да покажат новите си колекции и да започнат да създават свои брандове вместо да работят само за чужди компании – този туристически поток може да бъде част от популяризирането и рекламата на български специализирани марки за ски, планинска и спортна екипировка.

- **Създаване на стимули за стартиране на нови бизнеси в туристическия бранш,** които да дават възможност на млади предприемачи от местните населени места да стартират нови бизнеси вместо да бягат към София и чужбина. Вече има млади фирми, които правят продукти като специализирана екипировка за ходене в

дълбок сняг, създаване на софтуери за комуникация и координация на групи в планината, специално производство на нови модели сноуборди.

- **Създаване на финансов механизъм** за насочване на европейски средства през търговските банки (тип Jeremi) за намаляване на изискванията за обезпечаване за нови заеми за малки и средни предприемачи в посока планински туризъм с цел диверсификация на предлаганите туристически услуги от местните бизнеси.

4. Ясен и ненарушим регламент за защитените територии

Ние смятаме, че нашите паркове са достатъчно антропогенно натоварени (с инфраструктура, хижи и водохващания). Макар и малко на брой, те опазват най-емблематични и символни места за нашата идентичност и история. Поради това смятаме, че в парковете може да има само възстановяване, поддържане и оптимизиране на туристическата инфраструктура, при ясно спазване на целите на защитените територии.

4.1. Индивидуално решение за развитието на ски зона Банско в Пирин

Най-сериозният проблем на град Банско е дисбалансът между капацитета на града (близо 60 000 легла) и капацитета на ски зона Банско (близо 20 000 човека/час). Това води до много ниско качество на туристическата услуга, където легловата база остава незапълнена. Ново разширение на ски зоните в Пирин ще доведе до безвъзвратното му унищожение и изключване от списъка на световното наследство към ЮНЕСКО. Ето защо, проблемът с огромния дисбаланс между капацитета на легловата база, капацитета на Банско като туристическа дестинация, капацитета на инфраструктурата му и капацитета на ски зоната не може да бъде разрешен чрез разширението на ски зоната за сметка на парк Пирин.

Ски зона Банско е една от 30-те ски зони в България и инвестиционният интерес към развитието на ски туризма в България може да бъде насочен към слабо развитите ски зони.

Друг съществен проблем в ски зона Банско е монополизирането на туристическите услуги от концесионера и свързани с него туроператорски и хотелиерски фирми, което е за сметка на малкия и семеен бизнес.

В тази връзка са необходими следните мерки за устойчивото развитие на ски зона Банско:

- **Комплексна проверка с публично участие** с цел адекватно установяване на нарушения при строителството, при изпълнението на концесионния договор и

при разпореждането с държавна собственост, както и прилагане на ефективни корективни действия и санкции.

- Изсветляване на собствеността на дружествата, участващи в оперирането на ски зоната, като се изключат **офшорните дружества**.
- **Анализ на практиките с монополен характер в ски зоната**, които са в противоречие с принципите на конкуренцията и засягат интересите на потребителите и малките семейни бизнеси;
- **Създаване на консултативен съвет** на природозащитните сдружения и сдруженията на собственици на хотели, ски учители и местния бизнес, с цел прозрачност и защита на публичния интерес при оперирането на ски зоната.
- **Анализ** на установените нарушения досега, нанесените екологични щети, отговорността, споровете със собствеността и възможността на ски зоната да поеме настоящото и планираното натоварване с оглед включително нивата на сигурност и безопасност.
- На база анализа, **недопускане на заблуждаване на обществеността и особено на инвеститорите**, че е възможно разширяване на капацитета на довеждащите съоръжения в ски зоната или изграждане на нови такива без изключване на ски зоната от територията на Национален парк „Пирин“, поради забраната за строителство на спортни и др. съоръжения в националните паркове и до колкото дори допуснатото увреждане вече е несъвместимо с целите на парка.
- **Преглед на планираното ново строителство на леглова база и апартаменти** в град Банско с оглед дисбаланса между поемната способност на обществената инфраструктура, ниската доходност на съществуващите хотели, и целия облик на град Банско като туристически град както и капацитета на ски зоната.
- Допълнително внимание върху **околните населени места**, например водните ресурси в Добринище, и техните нужди за развитие със схема за взаимно допълващи се форми на туризъм и провокиране на целогодишен интерес от страната на туристите от страната и чужбина.

4.2. Индивидуално решение за развитието на туристическите зони на Витоша.

Бъдещето на ски спорта на Витоша е доста несигурно с оглед на липсата на сняг и спецификите на алпийската част (ветрове, снегонавяване, терен). С цел защита на природата в парк „Витоша“ развитието на ски зоните в планината може да се реализира чрез възстановяване на ски съоръженията, по начин, който да позволява целогодишното им и сигурно ползване, като ски зоните приоритетно са насочени към обучението на деца и осигуряването на възможност за ски спорт на жителите и посетителите на града.

В тази връзка необходимите мерки за възстановяването на ски съоръженията в туристическите зони Алеко и Коняръника са:

- Поемане на инициатива от страна на Столична община за изготвянето на **устройствени планове за възстановяването** на ски съоръженията в туристическите

зони Алеко и Коняръника съобразно текущите климатични, екологични и икономически условия, както и при изцяло публично съгласуване със заинтересованите страни. Плановете може да включват поетапно възстановяване на ски съоръженията и дори създаването на общинско предприятие или най-оптимално схема за публично-частно партньорство.

- Синхронизиране на плановете за възстановяване на ски съоръженията с **Плана за управление на Природен парк „Витоша“**.
- Създаване на отворена процедура за **привличане на международен или национален инвеститор**, който да финансира изграждането на новите съоръжения в рамките на създадения план, като тази процедура да изисква пълна прозрачност на собствеността на кандидатите, опит в оперирането на ски зони, забрана за кандидатстване на офшорни фирми, и ясни правила за отстраняване на инвеститора при ясно описани нарушения.
- **Приоритетно възстановяване на ски влек „Заека“** от Министерството на спорта и предоставянето му под наем на витошките ски училища.
- **Създаване на консултативен съвет** на природозащитните и туристическите сдружения и сдруженията на собственици на ски учители, с цел прозрачност и защита на публичния интерес при оперирането на съоръженията за целогодишен туризъм и ски спорт на Витоша.

Обосновка на предложените мерки

В Коалиция „Движение Да България!“ обичаме нашата природа и нашите планини. Обичаме спортовете сред природата и много от нашите членове и симпатизанти са запалени скиори.

За това ние казахме, че не сме против ските, а против мафията, която използва наше любимо хоби, за да узурпира националните символи и да корумпира властта. Време е да счупим мегаломанските олимпийски представи за ските и да дадем визия за спорта в планините, основана на ясни принципи и отговарящи на приоритетните секторни политики. Време е да кажем ясно, че това да строиш съоръжения без ПУП, без екологични съгласувания, да прикриваш нови съоръжения като ремонт, да разкопаваш и взривяваш в паркове без нито едно разрешително, да изсичаш гори, всичко това не е нито развитие на спорта, нито на туризма, нито на икономиката. Това е просто завладяване на държавата.

Да, в България няма Алпи, няма мащабни природни предпоставки за развитие на мега проекти, зад които да стоят мощни финансови институции. Да, в България климатичните условия не са това, което бяха, но все пак в България има условия за ски зони, отговарящи на потребностите на гражданите, даващи възможност за семейни почивки, за запознаване със спорта, за изграждане на нужната култура и отношение към планините.

Вярваме, че вниманието ни трябва да се насочи към по-компактни ски зони, към предприемачите, които искат да развият своите региони, към хората, правещи туристически бизнес със сърце и хъс. Те нямат лобито на големите курорти и техните нужди рядко попадат във фокуса на мощните интереси. Нашата програма цели да подпомогне и местния туристически бизнес, който да има по ясно място в развитието на екстремните и спортове на открито, като разнообразни атракции, способстващи да преодолеят сезонността на тяхната заетост.

“Да, България!“ си поставя за цел да работи за развитието на балансирано и устойчиво развитие на ски туризма в България, което при пълно съобразяване с природните дадености да повиши качеството на живот на българите, както и икономическите ползи за държавата.